

หมวด	2. ด้านบริการเป็นเลิศ (Service Excellence)
แผนที่	6. การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan)
โครงการที่	3. โครงการป้องกันและควบคุมการติดต่อด้านจุลชีพและการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล
ระดับการแสดงผล	จังหวัด และกรุงเทพมหานคร
ชื่อตัวชี้วัด	22. ร้อยละของจังหวัดที่ผ่านตามเกณฑ์พัฒนาสู่จังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล (RDU province) ที่กำหนด
คำอธิบาย	<p>การขับเคลื่อนการพัฒนาสู่จังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล หรือเรียกว่า RDU province เป็นการพัฒนาระบบยา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพในระดับพื้นที่ให้มีการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล ด้วยกรอบแนวคิดการพัฒนาระบบสุขภาพ (six building block plus) โดยรูปแบบการดำเนินการสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สู่การแผนแม่บทการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายคือการมีชุมชนสุขภาพดี การมีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชาชนทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น และประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพสามารถดูแลสุขภาพและมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ รวมทั้งเป็นการนำมติคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้การพัฒนาจังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล มีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพในระบบบริการสุขภาพภาครัฐและเอกชน เพื่อให้มีการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล และแก้ปัญหาในชุมชน อย่างเป็นระบบและยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนปลอดภัยจากการใช้ยา ใช้ยาอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า มีความรอบรู้ในการใช้ยา และสามารถดูแลสุขภาพตนเองเบื้องต้นเมื่อเจ็บป่วย (ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากเอกสารสนับสนุน)</p>
นิยามปฏิบัติการ	<p>1. การใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล หมายถึง การที่ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ มีความรู้ ทักษะและพฤติกรรม เพื่อให้ผู้รับบริการ ได้รับยาและใช้ยาได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัย ตามข้อบ่งชี้ทางคลินิก และความจำเป็นด้านสุขภาพของแต่ละบุคคล ในขนาดยา วิธีใช้ ตามระยะเวลาที่เหมาะสม โดยเกิดความคุ้มค่าสูงสุด ทั้งต่อบุคคลและสังคม รวมทั้งประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถ ใช้ยาในการดูแลสุขภาพตนเอง ตามความจำเป็น ลดความเสี่ยงจากยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพกลุ่มเสี่ยง</p> <p>2. ยา ในที่นี้หมายถึง ยา (รวมถึงวัคซีน) ตามกฎหมายว่าด้วยยา และยาจากสมุนไพรตามกฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตลอดจนวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และยาเสพติดให้โทษ ที่นำมาใช้ทางยา รวมถึงผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มุ่งหมายใช้เป็นยา ครอบคลุมยาสำหรับมนุษย์ และยาสำหรับสัตว์</p> <p>3. ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มุ่งหมายใช้เป็นยา หมายถึง ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่มีการโฆษณาและกล่าวอ้างสรรพคุณมุ่งหมายสำหรับใช้ในการวินิจฉัย บำบัด บรรเทา รักษา หรือป้องกันโรค หรือความเจ็บป่วย</p> <p>4. จังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล (RDU province) หมายถึง หมายถึง จังหวัด หรือพื้นที่ทางการปกครองใด ๆ ตามกฎหมาย ที่มีอำเภอหรือเขตที่เป็นไปตามเกณฑ์ “อำเภอใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล” (RDU district) อย่างน้อยร้อยละ 50 ของอำเภอ/เขตทั้งหมด</p> <p>5. อำเภอใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล (RDU district) หมายถึง อำเภอที่มีการออกแบบบริหารจัดการ และพัฒนาระบบสุขภาพของชุมชน เพื่อการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล โดยมีการกำหนดนโยบายและมาตรการดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการหรือองค์กรระดับอำเภอ และมี RDU Coordinator เป็นผู้ประสานการดำเนินงาน โดยการพัฒนาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) การพัฒนาโรงพยาบาลทั้งรัฐและเอกชนให้มีการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล (RDU hospital) (2) การพัฒนาสถานพยาบาลเอกชนและร้านยาให้มีการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล (RDU in Private Health Sectors) และ (3) การพัฒนาการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผลในชุมชน (RDU community, Non</p>

	Health Sectors) เช่น ร้านอาหาร โรงเรียน โรงงาน ปศุสัตว์ และภาคเกษตรกรรม เป็นต้น ซึ่งครอบคลุมการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในประชาชน รวมถึงการใช้ยาในสัตว์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนปลอดภัยจากการใช้ยา ใช้ยาอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า มีความรอบรู้ในการใช้ยา และการดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วย				
เกณฑ์เป้าหมาย: ร้อยละของจังหวัดที่ผ่านตามเกณฑ์พัฒนาสู่จังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุผล (RDU province) ที่กำหนด					
ปีงบประมาณ 66	ปีงบประมาณ 67	ปีงบประมาณ 68	ปีงบประมาณ 69	ปีงบประมาณ 70	
อย่างน้อยร้อยละ 30 ของจังหวัดทั้งหมด (23 จังหวัด) (เฉพาะเขตสุขภาพ 1 – 12 ไม่รวมเขตสุขภาพ 13)	อย่างน้อยร้อยละ 50 ของจังหวัดทั้งหมด (38 จังหวัด) (เฉพาะเขตสุขภาพ 1– 12 ไม่รวมเขตสุขภาพ 13)	อย่างน้อยร้อยละ 70 ของจังหวัดทั้งหมด (54 จังหวัด) (ทุกเขตสุขภาพ)	อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจังหวัดทั้งหมด (62 จังหวัด) (ทุกเขตสุขภาพ)	อย่างน้อยร้อยละ 85 ของจังหวัดทั้งหมด (66 จังหวัด) (ทุกเขตสุขภาพ)	
วัตถุประสงค์	เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาระบบสุขภาพให้มีการใช้ยาอย่างสมเหตุผล ในระดับจังหวัดและอำเภอ หรือเขตในกรุงเทพมหานคร				
กลุ่มเป้าหมาย	เขตสุขภาพที่ 1-12 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน หรือโรงพยาบาลที่เทียบเท่า หน่วยบริการปฐมภูมิ และหน่วยงานที่เทียบเท่าในกรุงเทพมหานคร เขตสุขภาพที่ 13 (กรุงเทพมหานคร) โรงพยาบาลในสังกัดกรมการแพทย์ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โรงพยาบาล/ศูนย์บริการสาธารณสุข สังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงพยาบาลสังกัดกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย				
วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เขตสุขภาพที่ 1-12 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด รวบรวมและติดตามการส่งข้อมูลของอำเภอตามแนวทางที่กำหนด เขตสุขภาพที่ 13 (กรุงเทพมหานคร) สำนักงานเขตสุขภาพที่ 13 รวบรวมและติดตามการส่งข้อมูลของหน่วยงานในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 13 ตามแนวทางที่กำหนด				
แหล่งข้อมูล	เขตสุขภาพที่ 1-12 หน่วยงานผู้รับผิดชอบระดับอำเภอ ได้แก่ โรงพยาบาล และ/ หรือสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ เขตสุขภาพที่ 13 (กรุงเทพมหานคร) โรงพยาบาลในสังกัดกรมการแพทย์ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ โรงพยาบาล/ศูนย์บริการสาธารณสุข สังกัดกรุงเทพมหานคร และ และโรงพยาบาลสังกัดกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย				
รายการข้อมูล 1 RDU)	A = จำนวนจังหวัดที่ขับเคลื่อนการพัฒนาสู่จังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุผล (RDU province) ตามเกณฑ์ที่กำหนด				
รายการข้อมูล 2 RDU)	B = จำนวนจังหวัดทั้งหมด				
สูตรคำนวณตัวชี้วัด	$(A/B) \times 100$				
ระยะเวลาประเมินผล	ประเมินรายไตรมาส และคำนวณตามเกณฑ์เป้าหมาย เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ				

เกณฑ์การประเมินผล ปีงบประมาณ 2566:

เขตสุขภาพที่ 1-12

จังหวัดที่ผ่านตามเกณฑ์ประเมินอำเภอใช้ยาอย่างสมเหตุผล อย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ของอำเภอทั้งหมด ทั้งนี้อาจพิจารณาให้ครอบคลุมทั้งเขตเมือง (เขตเทศบาล) และเขตชนบท (นอกเขตเทศบาล)¹ ตามความเหมาะสม โดยมีผลการดำเนินการเป็นไปตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

รอบ 3 เดือน	รอบ 6 เดือน	รอบ 9 เดือน	รอบ 12 เดือน
อย่างน้อย 15 จังหวัด (ร้อยละ 19) มีผลการดำเนินการตามเกณฑ์เป้าหมาย*ใน -รพ.รัฐ สป.สธ. -รพสต. -ร้านชำ	อย่างน้อย 18 จังหวัด (ร้อยละ 23) มีผลการดำเนินการตามเกณฑ์เป้าหมาย*ใน -รพ.รัฐ สป.สธ. -รพสต. -ร้านชำ	อย่างน้อย 27 จังหวัด (ร้อยละ 27) มีผลการดำเนินการตามเกณฑ์เป้าหมาย*ใน -รพ.รัฐ สป.สธ. -รพสต. -ร้านชำ	อย่างน้อย 23 จังหวัด (ร้อยละ 30) มีผลการดำเนินการตามเกณฑ์เป้าหมาย*ใน -รพ.รัฐ สป.สธ. -รพสต. -ร้านชำ

*รายละเอียด ตัวชี้วัดการประเมินผลและระบบรายงานข้อมูล ตามคำอธิบายแนบท้าย

เขตสุขภาพที่ 13 (กรุงเทพมหานคร)

สถานบริการสุขภาพของแต่ละสังกัด ได้แก่ กรมการแพทย์ โรงพยาบาล/ศูนย์บริการสาธารณสุข สังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงพยาบาลสังกัดกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย โดยสถานบริการสุขภาพแต่ละสังกัด มีการพัฒนาและผ่านตามเกณฑ์ตัวชี้วัดการสั่งใช้ยาที่กำหนด ดังต่อไปนี้

รอบ 3 เดือน	รอบ 6 เดือน	รอบ 9 เดือน	รอบ 12 เดือน
สถานบริการสุขภาพ แต่ละสังกัดผ่านตัวชี้วัดการสั่งใช้ยาตามแนวทาง RDU hospital ที่กำหนด อย่างน้อยร้อยละ 45	สถานบริการสุขภาพ แต่ละสังกัดผ่านตัวชี้วัดการสั่งใช้ยาตามแนวทาง RDU hospital ที่กำหนด อย่างน้อยร้อยละ 50	สถานบริการสุขภาพ แต่ละสังกัดผ่านตัวชี้วัดการสั่งใช้ยาตามแนวทาง RDU hospital ที่กำหนด อย่างน้อยร้อยละ 55	สถานบริการสุขภาพ แต่ละสังกัดผ่านตัวชี้วัดการสั่งใช้ยาตามแนวทาง RDU hospital ที่กำหนด อย่างน้อยร้อยละ 60

วิธีการประเมินผล

เขตสุขภาพที่ 1-12

โรงพยาบาล และสสจ. รายงานผล ผ่านการรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดกระทรวงสาธารณสุข ตามระบบรายงานที่กำหนด

เขตสุขภาพที่ 13 (กรุงเทพมหานคร)

- 1.สถานบริการสุขภาพในสังกัดกรมการแพทย์และ กทม.รายงานผล ผ่านการรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดกระทรวงสาธารณสุข ผ่านระบบที่สำนักงานเขตสุขภาพที่ 13 กำหนด
2. สำนักงานเขตสุขภาพที่ 13 ประมวลข้อมูล เพื่อจัดทำสรุปข้อมูลในภาพเขต กรุงเทพมหานคร และคืนกลับข้อมูลให้พื้นที่

ส่วนกลาง ประมวลข้อมูล เพื่อจัดทำสรุปข้อมูลในภาพประเทศ และคืนกลับข้อมูลให้พื้นที่ ในลักษณะ dashboard

เอกสารสนับสนุน

- 1.แนวทางการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ สาขาพัฒนาระบบบริการสุขภาพให้มีการใช้ยาอย่างสมเหตุผล กองบริหารการสาธารณสุข(
http://dmsic.moph.go.th/dmsic/admin/files/userfiles/files/Manual_Service%20Plan%20RDU_Sept2016.pdf)
2. คู่มือการดำเนินงานโครงการโรงพยาบาลส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล สำนักงานคณะกรรมการอาหาร

¹ ใช้ค่านิยมเขตเมืองและเขตชนบทของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (<http://statstd.nso.go.th/download.aspx>)

และยา (http://ndi.fda.moph.go.th/drug_use/detail/67)

3.แนวทางการพัฒนาการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในชุมชน กระทรวงสาธารณสุข (<http://dmsic.moph.go.th/index/detail/8302>)

4.แนวทางการพัฒนาการใช้ยาอย่างสมเหตุผล ในโรงพยาบาลเอกชนและคลินิกเอกชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (https://mrd-hss.moph.go.th/mrd1_hss/?cat=18)

5. แนวทางการดำเนินการของร้านยา ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดระยะเวลา ผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน และผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน พ.ศ.2556 (<https://www.fda.moph.go.th/sites/drug/SitePages/GPP-02-2561.aspx>)

6. แนวทางการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในร้านยา (http://ndi.fda.moph.go.th/drug_use/detail/69)

7. มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มติ12.4 การจัดการเชิงระบบสู่ประเทศที่ใช้ยาอย่างสมเหตุผล โดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง (<https://kbphp.nationalhealth.or.th/handle/123456789/21521?locale-attribute=th>)

8.แนวความคิดการพัฒนาจังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุผล (<https://drive.google.com/file/d/1FMsrZumQV0Jr0UuG-pwBynsP3jeiRv0h/view?usp=sharing>)

รายละเอียดข้อมูลพื้นฐาน	Baseline data (RDU)	หน่วยวัด	ผลการดำเนินงานในรอบปีงบประมาณ พ.ศ.		
			2563	2564	2565
ร้อยละจังหวัดที่ขับเคลื่อนการพัฒนาสู่จังหวัดใช้ยาสมเหตุผล (RDU province)	ร้อยละ	-	-	ร้อยละ 72.37 ของจังหวัดทั้งหมด (55 จังหวัด) ข้อมูล ณ ไตรมาส 4	

หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

หน่วยงานรับผิดชอบหลัก มี 3 หน่วยงาน ได้แก่

- 1.กองบริหารการสาธารณสุข รับผิดชอบพัฒนาและการติดตาม RDU hospital และ RDU PCU รวมถึงส่งเสริมการดำเนินการตามแนวทาง RDU community ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- 2.กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ รับผิดชอบการพัฒนาในโรงพยาบาลเอกชน และคลินิกเอกชน
- 3.สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รับผิดชอบการส่งเสริมการพัฒนา GPP ของร้านยา/ การพัฒนากลไกการเฝ้าระวังการจำหน่ายยาในร้านชำ ร้านค้าออนไลน์/ การเฝ้าระวังเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ /นิเทศ ติดตามการดำเนินงาน /สรุปข้อมูลภาพรวมการพัฒนาจังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุผล

ผู้ให้ข้อมูลทางวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ประเด็นแนวทางพัฒนาจังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุผล/อำเภอใช้ยาอย่างสมเหตุผล/ตัวชี้วัดผลลัพธ์ ความปลอดภัยด้านยา

1.ภญ.นุชรินทร์ โตมาชา	เภสัชกรชำนาญการ
โทรศัพท์ที่ทำงาน : 02-5907155	โทรศัพท์มือถือ : 061-7317779
โทรสาร : 02-5907341	E-mail : nuchy408@gmail.com

กองนโยบายแห่งชาติด้านยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

